

- Ziemassvētkos ieprieciniet draugus un radus ar pašu gatavotām dāvanām. Kartīšu vietā sūtiet elektronisku apsveikumu vai labāk piezvaniet vai apciemojiet draugus personīgi. Tā nepatērēsiet planētas resursus un sagādāsiet vairāk prieka. No viena koka var izgatavot 3000 apsveikuma kartīšu. Ja katrs Latvijas iedzīvotājs nosūta 10kartītes, 2,5 miljoni Latvijas iedzīvotāju kopā nosūta 25 miljonus kartīšu, kas nozīmē, ka katru gadu tiek nocirsts vairāk nekā 8000 koku jeb 100 Ha meža.
- Mazgājieties dušā nevis vannā. Tā patērēsiet līdz četrām reizēm mazāk enerģijas. Lai palielinātu enerģijas taupīšanu, izvairieties no jaudīgas dušas - izmantojiet pēc iespējas vājākas plūsmas dušas klausules, kuras ir lētas un nodrošina tādu pašu komfortu.. Aizgriezot krānu zobu tīrīšanas laikā, ietaupīsiet vairākus litrus ūdens.
- Mazgājiet veļu tikai tad, kad mazgājamās mašīnas tvertni varat piepildīt pilnu, un pārbaudiet, vai drēbes patiešām ir netīras, jo ne vienmēr vienreiz uzvilktas drēbes ir jāmazgā.
- Krājiet lietus ūdeni dārza laistīšanai un automašīnas mazgāšanai. Tādējādi iespējams ietaupīt pat līdz 50% mājsaimniecībā izmantojamā ūdens.
- Nokļūšanai darbā, skolā izmēģiniet kādu no piedāvātajām alternatīvām : iešana kājām, braukšana ar velosipēdu vai sabiedrisko transportu, skolēnu autobusu. Jauna vidusmēra automašīna rada 160 g/km CO2 ekvivalenta uz pasažieri, lidmašīna 100-250 g/km, autobuss 40-80 g/km, vilciens 40-160 g/km. Ja dodaties ceļā ar automašīnu, uzņemiet pēc iespējas vairāk pasažieru, jo tādējādi tiek samazināts CO2 emisiju daudzums uz vienu cilvēku.
- Iegādājieties tikai tik daudz pārtikas, cik jums patiešām nepieciešams, un izlietojiet pārpalikumus. Šādā veidā jūs varat samazināt atkritumu apjomu, kā arī novērst emisijas, ko rada papildu pārtikas ražošana.

Par jebkuru vides piesārņojumu un nesankcionētām izgāztuvēm ikviens tiek aicināts operatīvi ziņot Valsts vides dienestam, zvanot pa bezmaksas tālruni 80000828 vai rakstot uz e-pastu vvd@vvd.gov.lv.

Izdevējs: PII „Magonīte” Ekopadome
Redaktore: Daiga Broka

KAS IR EKOSKOLU PROGRAMMA?

Ekoskolu programma ir viens no visaptverošākajiem un arīdzan populārākajiem vides izglītības modeļiem pasaulē. Pašlaik Ekoskolu programmā ir iesaistītas vairāk kā 40 000 skolas visā pasaulē. Šī programma neaprobežojas tikai ar vides pārvaldību skolā, bet veido attieksmi un vērtības, interesi par vidi un līdz ar to arī vēlmi rīkoties, pie tam procesā iekļaujot ne tikai skolas dzīvē iesaistītos, bet arī apkārtējo sabiedrību, tādējādi veicinot kopējo vides apziņas attīstību.

Katru gadu Ekoskolu programmā iesaistītajai skolai ir jāizvēlas kāds no tematiem, ar kuru visa gada garumā tiek strādāts pastiprināti, mēģinot attiecīgās vides problemātikas apzināšanā un problēmu risinājumu meklējumos iesaistīt iespējami plašāku skolas un sabiedrības daļu. Latvijā skolas katru gadu var izvēlēties savu galveno tēmu. Šobrīd Latvijā ekoskolas var izvēlēties šādas tēmas: Atkritumi; Enerģija; Ūdens; Transports; Veselīgs dzīvesveids; Skolas apkārtnē; Klimata izmaiņas; Meži.

2010.gada rudenī šajā programmā iesaistījāties arī mēs- pirmsskolas izglītības iestāde „Magonīte” .

PAVEIKTAIS

Pirmā mācību gada laikā, kas pavadīts Ekoskolu saimē, mūsu izvēlēta tēma bija „Pirmsskolas izglītības vide un apkārtnē” un arī paveikts tika daudz. Iekārtojām un labiekārtojām izglītības iestādes telpas un teritoriju, jaunā korpusa grupiņas ir kļuvušas mājīgas, ir labiekārtoti pastaigu laukumi, ir iestādīts dzīvžogs. Rūpējāmies par putniem gan ziemā, pagatavojot putnu barotavas, gan arī pavasarī - kokos nostiprinot vecāku gatavotos putnu būrītus . Tāpat iestādes kolektīvs kopīgiem spēkiem sakopa upītes Olainītes krastus pie iestādes teritorijas. Ir samazināts ielu apgaismojums laikā no 20.00 līdz 6.00. Izvērtējām ēdienkarti un tagad ēdienkartē netiek iekļauti piparoti ēdieni, kečups, žāvējumi, majonēze, konservējumi.

Tāpat esam piedalījušies lietoto bateriju vākšanas konkursā , kur konkursa laikā savācām 87 kg bateriju, iegemot 61 .vietu starp startējušām 208 skolām. Vienlaikus norisinājās arī konkurss starp grupām, kur mācību gada beigās 3 grupas saņēma diplomus un galda spēles : 1.vietu, savācot 26 kg

lietoto bateriju, ieguva 1.grupa, 2.vietu par 17 kg savākto bateriju- 12.grupa un 3.vietu ieguva 4.grupa, savācot 11 kg bateriju.

Paldies mūsu vecākiem un kolektīvam par atsaucību!

Nr.1/2011

Nr.1/2011

EKONOMETNE

Man kā Ekopadomes koordinatorei bija lieliska iespēja piedalīties Vides izglītības fonda un Vides izglītotāju asociācijas rīkotajā „Ekoskolu koordinatoru un vides izglītotāju vasaras saietā” Daugavpils novadā. Ekonometnē triju dienu laikā iespaidu bija daudz- iepazīnos ar aktīviem, „zaļi” domājošiem skolotājiem, piedalījās dažādās darba grupu programmās, kā arī bija iespēja noklausīties vairākas lekcijas. Ikdienā neaizdomājamies par tik globālām problēmām kā klimata pārmaiņas, taču, pēc LU docentes K.Āboliņas lekcijas, pārdomām bija pamats- jā, ziemas paliek siltākas, arvien biežāk

saskaramies ar „ekstrēmiem” nokrišņiem un dabas parādībām, kuru rezultātā pārplūst pilsētas, vētras noskalo stāvkraustus, tāpat mainās arī mazo upju ekosistēma. Bija arī diskusijas, kā, piemēram, divi apgalvojumi.

- Daba pati visu regulēs.
- Cilvēka darbībai ir nozīme. Kuram no apgalvojumiem piekristu Jūs?

Ļoti aizraujoša bija žurnāla „Vides vēstis” redaktore A.Toomas lekcija par videi draudzīgu dzīves prasmju veidošanu. Kā varam atšķirt Eko produktus, izvērtēt, kādas preces iegādājamies ikdienā, pievērsot uzmanību produkta sastāvam, iepakojumam, tāpat - ar kādiem līdzekļiem kopjam telpas un, galu galā, kāds ir apģērbs, ko valkājam. Ieteikumi kā var samazināt enerģijas patēriņu, atslēdzot „enerģijas vampīrus” (tās ir elektroierīces, kuras ir visu laiku pieslēgtas pie elektrotīkla- arī gaidīšanas režīmā tās patērē enerģiju!), ir vērā ņemami. Ar savu darbību un izvēli mēs varam ietekmēt klimatu pārmaiņas un dzīvot zaļu dzīvesveidu!

KAS IR ZAĻAIS KAROGS?

Zaļais Karogs ir Ekoskolu programmas simbols. Tas tiek piešķirts skolām, kuras ir parādījušas vislabāko sniegumu, ieviešot Ekoskolu programmas prasības. Tā ir atzīta un prestiža vides kvalitātes zīme, ar ko lepojas skolas visā pasaulē. Arī mēs vēlamies lepoties ar paveikto un iegūt Zaļo karogu! Lai gan, protams, darāmā ir daudz.

Kā mēs varam iesaistīties atkritumu un klimata pārmaiņu samazināšanā?

- Neiegādājieties nevajadzīgas lietas! Atsakieties kaut vai no papīra dvieļiem! Izlijušu šķidrumu ar lupatiņu vai sūkli iespējams saslaucīt pat labāk nekā ar papīra dvieļiem - kāpēc gan tērēt papīru? Izvēlieties preces, kuras nav pārmērīgi iepakotas, kuras var izmantot vai uzpildīt atkārtoti! Tādejādi jūs samazināsi atkritumu daudzumu un enerģijas patēriņu.
- Drukājiet mazāk! Daži pētījumi liecina, ka biroja papīra patēriņš pieaug par 20% gadā. Katrs biroja darbinieks dienā vidēji izlieto aptuveni 50 A4 papīra lapu. Katrs Eiropas pilsonis izlieto aptuveni 20 kg papīra mēnesī! Vai tiešām jums jādrukā?
- Cik bieži jūs pārskatāt fotoalbumus? Tā vietā, lai izdrukātu visas digitālās fotogrāfijas no skolas pasākumiem vai ekskursijām, arhivējiet tās datorā.
- Cik vien iespējams, nelietojiet vienreizlietojamus plastikāta vai papīra traukus. Ja izdzerat divas krūzes tējas vai kafijas dienā, dzerot no keramikas vai stikla krūzītes, jūs ietaupītu 400 plastikāta glāzīšu gadā!
- Iepērcieties gudri : vienas 1,5 l pudeles ražošana prasa mazāk enerģijas un rada mazāk atkritumu nekā trīs 0,5 l pudeles!
- Papīru izmantojiet atkārtoti! Tā vietā, lai izmantotu jaunu papīra lapu melnrakstam, pagemiet kādu jau lietotu un rakstiet tās otrā pusē. Izmantojiet izstrādājumus, kas izgatavoti no pārstrādāta papīra. Ņemiet vērā - katra pārstrādāta papīra tonna glābj 17 koku salīdzinājumā ar papīru, kas izgatavots no pirmreizējām izejvielām.
- Atšķirojiet stiklu, papīru un kartonu, plastmasu un metāla kārbas no pārējiem atkritumiem. 1 kg pārstrādātas plastmasa novērš 1,5 kg CO2 rašanos, 1 kg pārstrādāta stikla - 300 g CO2, bet pārstrādājot 1kg papīra, tiek novērsta 900 g CO2 emisija!
- Pārstrādājiet organiskos atkritumus! Izgāztuves rada aptuveni 3% siltumnīcefektu izraisošo gāzu emisiju Eiropas Savienībā tieši metāna, kas izdalās, sadaloties bioloģiski sairstošiem atkritumiem, dēļ. Pārstrādājot organiskos atkritumus vai kompostējot tos, jūs palīdzat novērst šo problēmu! Piedevām jūs iegūstat dabīgu mēslojumu un palielināt augsnes auglību.
- Apmaksājiet rēķinus tiešsaistē! Tā jums izdosies krietni ietaupīt papīru, kā arī samazināt enerģijas daudzumu, kas tiek patērēts, pārvadājot drukātos rēķinus.
- Iepērcieties izmantojiet atkārtoti lietojamu somu, nevis ņemiet vienreizlietojamu maisiņu katrā veikalā. Tā jūs ietaupīsiet enerģiju, kas nepieciešama to saražošanai, un novērsīsiet atkritumu

veidošanos. Plastikāta maisiņi, ko izmantojat tikai dažas minūtes, vidē saglabājas no 15 līdz pat 1000 gadu.

Nr.1/2011

Kompostējamie atkritumi

Latvijā aptuveni puse no sadzīves atkritumiem ir bioloģiski sadalāmie sadzīves atkritumi. Tie ir organiskie atkritumi, kuru sadalīšanās procesus nodrošina mikroorganismu darbība.

Pie bioloģiski sadalāmiem organiskiem atkritumiem var pieskaitīt tādus atkritumus kā virtuves pārtikas atkritumi, dārzeņu un augļu atkritumi, tējas, kafijas biežumi, veci augi, puķes, nopļauta zāle, koka lapas, zariņi.

Neatbilstoši apsaimniekoti bioloģiski sadalāmie atkritumi var piesārgot gruntsūdeņus un veicināt siltumnīcas efektu izraisošo gāzu izdalīšanos. Tādēļ tos nepieciešams pareizi apsaimniekot. Arī mūsu pirmsskolas iestādē tiks uzstādīts bioatkritumu kontainers.

Plastmasas atkritumi

Plastmasas atkritumi vai ik gadu nogalina aptuveni 1 miljonu jūras putnu un 100 000 jūras zīdītāju. Turklāt, mirušajam dzīvniekam satrūdot, bīstamā plastmasa turpina paņemt aizvien jaunus upurus.

Dabā plastmasas atkritumi pakāpeniski noārdās tikai 100 gadu laikā, jo neviena dabīga baktērija to "neēd". Turklāt plastmasas pamat izejviela ir nafta, tātad - neatjaunojamais dabas resurss. 4% no visa naftas patēriņa izmanto plastmasas produkcijas ražošanai.

Vides speciālisti atzīst, ka polietilēna maisiņi ne tikai bojā vizuālo skatu pilsētu ielās, bet pamatīgi ietekmē vidi un tajā esošo dzīvību. Pētnieki ir konstatējuši vairākus "plastmasas zupas" plankumus, kas šobrīd pārklāj teritoriju, kas ir divas reizes lielāka par ASV teritoriju. Tie ir lielākoties plastmasas atkritumi, ko okeāna straumes sadzinušas vienuviet.

Dzīvsudraba atkritumi

Dzīvsudrabs kā atkritums ir atrodams nolietotās apgaismes spuldzēs, dzīvsudraba termometros, asinsspiediena mērīšanas aparātos, akumulatoros, baterijās, elektrības mērītājos, datoru monitoros, zobu plombās un pesticīdos.

Visas zemāk minētās vienības var tikt pārstrādātas, tādējādi novēršot dzīvsudraba nonākšanu atmosfērā. Jāatceras, ka šos produktus nedrīkst mest sadzīves atkritumos.

Mūsu Ekoskola ir ierosinājusi mūsu pirmsskolas iestādē šķirot atkritumus un uzstādīt atsevišķus konteinerus plastmasas izstrādājumiem, stiklam un papīram.

Nr.1/2011

EKOSKOLAS NOSAUKUMS UN ZAĻAIS DIPLOMS

Rudenī svinīgā Ekoskolu apbalvošanas ceremonijā mūsu pirmsskolas izglītības iestāde saņēma Latvijas Ekoskolas zaļo diplomu un Ekoskolas nosaukumu. Šis ir liels solis ceļā uz Ekoskolu Zaļo karogu!

KO GRIBAM PAVEIKT ŠOGAD?

Šajā mācību gadā izvēlēta tēma ir „Atkritumi”, kuras ietvaros plānojam veikt vairākus pasākumus- apjomīgākie : pārdomāt un arī rīkoties,- kā varam samazināt atkritumu daudzumu ikdienā, ieviest atkritumu šķirošanu, turpināt vākt lietotās baterijas, vākt makulatūru, veidot kompostu. Tāpat plānojam pavasarī paveikt labu darbu- piedalīties talkā „Iestādi kokul!”.

Nenoliedzami, vecāku un kolektīva atsaucībai un dalībai šajos pasākumos ir liela nozīme, tāpēc aicinu arī vecākus aktīvi interesēties par notiekošo šajā programmā un piedalīties organizētajos pasākumos. Informācija par notiekošo Ekoskolu programmā ir apskatāma uz Ekopadomes stenda (vecajā korpusā pretī sporta zālei).

Kopā mēs varam paveikt vairāk!

PII „Magonīte” pirmsskolas skolotāja un Ekopadomes koordinatore Maija Skrindževska

EKO PASĀKUMI BĒRNIEM

Šī gada februārī mūsu pirmsskolas iestādē notika dzejoļu konkurss par tēmu „Daba”. Konkurssā piedalījās 2,5,6 un 11 grupiņas bērni. Bērni bija tērpušies atbilstoši izvēlētam gadalaikam. 2 grupas bērni attēloja ziemu, 5 grupa - rudeni, bet 6 un 11 grupa - vasaru un pavasari. Tika skaitīti dzejoļi, dziedātas dažādas dziesmas par katru no gadalaikiem. Tika uzsvērta doma, ka katrā gadalaikā daba ir īpaša un tā cilvēkam ir jāsaudzē. Visai pasākuma dalībnieki dejoja deju, kurā galvenie varoņi bija pavasaris, vasara, rudens un ziema. Katras grupas bērni salika puzzle, atbilstoši savam gadalaikam. Par piedalīšanos konkursā bērni tika apbalvoti ar kārumiem. Visi konkursa dalībnieki bija ļoti iepriecināti un apmierināti par skaisto pasākumu. Bērni izteica vēlmi biežāk rīkot šādus konkursus.

Kā bērniem saprotami un uzskatāmi parādīt veselīga dzīvesveida un uztura nepieciešamību? Par šo jautājumu domājot, mūsu pirmsskolas iestādē tika rīkots pasākums „Jautrie Pavāri”. Karalis Francis – neveselīgu našķu piekritējs bija iedzīvojies vēdergrauzēs. Kas gan spēs viņam palīdzēt? Jaunie pavāri kopīgi ar bērniem tika sagatavojuši dažādu salātu receptes. Par to realizāciju parūpējās bērni kopā ar audzinātājiem. Karalim Francim tika piedāvāti veselīgi dārzeņu, augļu salāti, kurus viņš nodedgustēja kopā ar saviem viesiem. Gan bērni, gan karalis Francis atzina, ka šādi pagatavoti salāti ir labāks ēdiens kā čipsi un konfektes, arī veselīgāks. Pēc degustācijas visi kopā laidās dejā. Karalis Francis (audzinātāja Ilze no 10. grupas) aicināja bērnus atcerēties, ka par kādam našķim šad un tad var apēst, bet tam nebūtu jābūt ikdienas ēdienkartē. Pasākums bija jautrs, bērni visu nedēļu to atcerējās un daži bērni pat neatteicās no salātiem pusdienās, kā to bija darījuši līdz šim.

PII „Magonīte” pirmsskolas skolotāja Laila Strausa

VESELĪGS UZTURS

PII „Magonīte” strādā pēc principa „veselīgs uzturs – vesels bērns”. Bērni saņem pilnvērtīgu uzturu, lai nodrošinātu optimālu garīgu un fizisku attīstību. Ar sabalansētu uzturu bērni uzņem nepieciešamos ogļhidrātus, olbaltumus, taukvielas, vitamīnus un minerālvielas. Iestādē tiek sastādīta 10 dienu ēdienkarte, lai ēdieni būtu daudzveidīgi un neatkārtotos. Lai bērns augtu un attīstītos, nepieciešams ēst produktus no dažādām pārtikas grupām, līdz ar to ēdienkartē tiek iekļauti: maize, putraini, makaroni, kartupeļi, dzīvnieku un putnu gaļa, zivis, olas, pākšaugi un rieksti. Bērniem ir noteikts ēdiena porcijas lielums, lai saņemtu dienā nepieciešamo kaloriju daudzumu. Visās grupās bērniem ir pieejams dzeramais ūdens „Venden”.

Rūpējoties par mūsu bērni veselību, pirmsskolas iestāde ir iegādājusies gaisa plūsmas bakteriocido ierīci MEDIVENT, kas iznīcina gaisā esošos mikroorganismus un to var izmantot bērnu klātbūtnē. Šī ierīce ļoti palīdz rudens, ziemas mēnešos, kad saasinās saslimšanas ar dažādiem vīrusiem.

PII

„Magonīte” medmāsa Inta Bobņeva

ATKRITUMI

Uz šīs zemes nav nekā mūžīga... Pie šīs domas jāapstājas, ja runājam par atkritumiem. Neatkarīgi no atkritumu sastāva un apjoma, par jebkuriem atkritumiem kopumā var teikt, ka tie atspoguļo sabiedrību, kura tos ir radījusi. Atkritumi ir sabiedrības pirkstu nospiedumi, kas vēlākām paaudzēm dos iespēju spriest par mums un vērtēt mūsu attieksmi pret cilvēces kopīgajiem izejmateriāliem, nākotnei paredzēto resursu apsaimniekošanu un mūsu attieksmi pret to.

Ar neapbruņotu aci katrs var par to pārliecināties pavasaros, kad sniegs nokūsis, bet zāle vēl nav sadīgusi: ceļmalas, meži, grāvji un upmalas ir nosētas ar plastmasas plēvēm, tetrapakām, PET pudelēm, dažāda veida iesaiņojuma materiāliem. Vējš šos materiālus dzenā no vienas vietas uz otru, taču nekur tie nepazūd un būs tur arī nākamajā un aiznākamajā pavasarī, jo ir speciāli veidoti, lai būtu noturīgi pret ūdens, ultravioletā starojuma un baktēriju iedarbību.

Papīrs

Papīrs, kartons un makulatūra kopējo sadzīves atkritumu plūsmā ieņem vienu no galvenajām vietām. Dažādās valstīs procentuāli tā daudzums ir atšķirīgs, tomēr tas sasniedz pat 40% no kopējā cieta atkritumu apjoma.

Papīra atkritumus var viegli pārstrādāt un dabā tie viegli noārdās (biodegradējas). Pārstrādei tiek vākts avīžpapīrs, kartons, grāmatas, žurnāli un citi papīra un kartona izstrādājumi. Taču atkritumos nonākušais papīrs un kartons nav viendabīgs, tādēļ tā atkārtota pārstrāde ir iespējama, ja to sašķiro pa veidiem.

No pārstrādājamā papīra otrreizējā ražošanā iegūst dažādus ikdienā lietojamus papīra izstrādājumus – avīzes, salvetes, biroja papīru un tipogrāfijas papīru, aploksnes, kartona kastes, ietinamo papīru, olu paliktņiņus, siltumizolācijas vati utt. Savāktais un pārstrādātais papīrs ļauj samazināt koku izciršanu un taupīt dabas resursus.

Arī mēs, kā Ekoskola, esam iesaistījušies makulatūras savākšanā otrreizējai pārstrādei.

Baterijas

Lielu kaitējumu dabai nodara izmestas baterijas.

Baterijas var radīt sekojošas potenciālas problēmas vai riskus:

- Piesārņot ezerus un upes, metāliem izgarojot gaisā (bateriju dedzināšana);
- Veicināt smago metālu ekstrakciju no blīvām atkritumu izgāztuvēm;
- Pakļaut vidi un ūdenstilpes ekstrakcijai ar svinu un skābēm;
- Saturēt stipras kodīgas skābes;

- Var radīt apdegumus vai draudus acīm un ādai.

Pēc Ekoskolas iniciatīvas, mūsu pirmsskolas iestādē jau otro gadu norisinās izlietoto bateriju vākšana. Liela atsaucība ir no bērnu un vecāku puses.